SLUŽBENI LIST

Službeno glasilo Kraljevine Nizozemske od 1814.

br. 23147
1. srpnja
2026.

Odluka državnog tajnika za poljoprivredu, ribarstvo, prehrambenu sigurnost i prirodu od 28. lipnja 2026., br. WJZ/107044338, kojom se mijenja Smjernice politike o prijevozu životinja pri visokim temperaturama [Chain ID WGK:] 29216]

Državni tajnik za poljoprivredu, ribarstvo, sigurnost opskrbe hranom i zaštitu prirode

uzimajući u obzir članak 4:81. Općeg upravnog zakona i članak 3. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2005 od 22. prosinca 2004. o zaštiti životinja tijekom prijevoza i s prijevozom povezanih postupaka i o izmjeni direktiva 64/432/EEZ i 93/119/EZ i Uredbe (EZ) br. 1255/97 (SL 2005 L 3);

ovime utvrđuje sljedeće:

ČLANAK I.

U članku 1. Smjernice za politiku o prijevozu životinja pri visokim temperaturama, tekst „ako se prijevoz odvija na vanjskoj temperaturi od najmanje 35 Celzijevih stupnjeva prijevoznim sredstvom koje nije opremljen aktivnim sustavom hlađenja” zamjenjuje se tekstom „ako se prijevoz odvija na vanjskoj temperaturi od najmanje 30 Celzijevih stupnjeva prijevoznim sredstvom koje nije opremljen aktivnim sustavom hlađenja ili ako prijevoz uključuje ukrasne ribe, gmazove, jestive ribe, taj se prijevoz odvija pri vanjskoj temperaturi od najmanje 35 Celzijevih stupnjeva prijevoznim sredstvom koje nije opremljen aktivnim sustavom hlađenja”.

ČLANAK II.

Ova Odluka stupa na snagu 1. travnja 2027.

Ova Uredba i objašnjenja objavljuju se u Službenom listu.

Haga, 28. lipnja 2026.

Državni tajnik za poljoprivredu, ribarstvo, sigurnost opskrbe hranom i zaštitu prirode
S.P.A. Erkens

NAPOMENE S OBJAŠNJENJIMA

1. Uvod

U ovoj se Smjernici za politiku za situaciju prijevoza pri visokim temperaturama utvrđuje da „Nitko ne smije prevoziti životinje niti učiniti da se prevoze na način koji bi kod njih mogao izazvati ozljedu ili nepotrebnu patnju.” iz članka 3. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2005 od 22. prosinca 2004. o zaštiti životinja tijekom prijevoza i s prijevozom povezanih postupaka i o izmjeni direktiva 64/432/EEZ i 93/119/EZ i Uredbe (EZ) br. 1255/97 (SL 2005., L 3) (dalje u tekstu: Uredba o prijevozu). Prijevoz životinja u vrućim vremenskim uvjetima može dovesti do toplinskog stresa i patnje, čime se krši ta zabrana. Ovom se Smjernicom za politiku iz 2020. utvrđuje da je to uvijek slučaj pri okolišnoj temperaturi od 35 Celzijevih stupnjeva. Ovom izmjenom Smjernice za politiku granična vrijednost vanjske temperature prilagođava se s 35 Celzijevih stupnjeva na 30 Celzijevih stupnjeva jer nove znanstvene spoznaje upućuju na to da su životinje iznad te vanjske temperature izložene visokom riziku od toplinskog stresa. Ova se Smjernica za politiku primjenjuju na sve prijevoze u Nizozemskoj, čak i ako potječu iz druge države ili su na putu prema drugoj državi. Za prijevoz ukrasnih riba, gmazova i jestivih riba i dalje postoji ograničenje vanjske temperature od 35 Celzijevih stupnjeva.

2. Posljedice visokih temperatura na dobrobit životinja

Znanstveno izvješće Europske agencije za sigurnost hrane (EFSA) o rizicima za dobrobit u prijevozu životinja[1] pokazuje da, s obzirom na vlažnost koja prevladava u Nizozemskoj, vanjska temperatura od 30 Celzijevih stupnjeva ili viša uvijek predstavlja značajan rizik od problema s dobrobiti zbog toplinskog stresa. U istom se izvješću navodi da postoje i povećani rizici od toplinskog stresa na vanjskim temperaturama nižima od 30 Celzijevih stupnjeva za različite životinjske vrste. Kako bi se uzela u obzir i izvedivost Smjernice za politiku odabrano je opće ograničenje temperature za sve životinjske vrste u svim vrstama prijevoza koje podliježu zahtjevima iz članka 3. Uredbe o prijevozu. To je ograničenje jednako temperaturnom ograničenju koje već postoji za prijevoz na velike udaljenosti. Razlog za to temperaturno ograničenje za prijevoz na velike udaljenosti poziv je Europske komisije iz 2019. državama članicama da više ne dopuste prijevoz na velike udaljenosti kad se tijekom putovanja očekuje vanjska temperatura od 30 Celzijevih stupnjeva ili viša. Ministar poljoprivrede, ribarstva, sigurnosti hrane i prirode odgovorio je na ovaj poziv, kao i mnoge druge europske države članice.

Međutim, čak i pri temperaturama okoline ispod 30 Celzijevih stupnjeva, u životinja koje se prevoze može doći do nepotrebne patnje zbog toplinskog stresa. Kako je opisano u Nacionalnom planu za prijevoz stoke pri ekstremnim temperaturama, nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda (NVWA) provodi dodatne provjere na temelju predviđene vanjske temperature od 27 Celzijevih stupnjeva u De Biltu. Poduzima provedbene mjere u slučaju toplinskog stresa i patnje životinja zbog prijevoza u toplim uvjetima, a time i kršenja članka 3. Uredbe o prijevozu.
Rizik od patnje životinja u toplim uvjetima veći je tijekom prijevoza nego u drugim situacijama (npr. u stajama). To se objašnjava dvama razlozima. Prvo, utovar i prijevoz uzrokuju dodatnu aktivnost, često popraćenu reakcijom životinja na stres. Stoga se životinje brže pregrijavaju. Drugo, tijekom prijevoza, životinje su bliže jedna drugoj u usporedbi sa situacijom u staji, s manje prostora iznad njih za potrebnu ventilaciju, što znači da su manje u mogućnosti rasipati svoju tjelesnu toplinu. Životinje ne mogu pobjeći iz te situacije kako bi potražile hlađenje. Stoga je iz prethodno navedenih razloga opravdano tvrditi da prijevoz životinja na vanjskoj temperaturi od 30 Celzijevih stupnjeva i više uz vlažnost koja prevladava u Nizozemskoj uvijek predstavlja visok rizik od nepotrebne patnje.

Iznimka se primjenjuje na prijevoz ukrasnih riba, gmazova i jestivih riba. Razlog za to je činjenica da za te kategorije životinja, posebno za mnoge vrste koje se drže i kojima se trguje u Nizozemskoj, nije vjerojatno da imaju veće izglede za toplinski stres tijekom prijevoza iznad 30 Celzijevih stupnjeva. Ukrasne ribe i gmazovi često žive u svom prirodnom staništu u toplim ili čak vrućim životnim uvjetima. Osim toga, ukrasne ribe prevoze se u vrećama s vodom u spremnicima od polistirena. Jestiva se riba obično isto prevozi u vodi. Ta se voda zagrijava vrlo postupno, tako da se ne očekuje da će temperatura vode tijekom prijevoza porasti na kritične razine za ribe. Nadalje, nisu dostupna mišljenja EFSA-e o maksimalnoj temperaturi okoline za prijevoz gmazova, ukrasne ribe i jestive ribe. Ne postoji znanstveno opravdanje da bi snižavanje maksimalne temperature dovelo do koristi za dobrobit tih životinja. Ni u prijedlogu Europske komisije za reviziju Uredbe o prijevozu ne utvrđuje se najviša temperatura za prijevoz tih životinja. Naposljetku, te kategorije životinja imaju različitu fiziologiju od sisavaca, što znači da njihovo upravljanje toplinom funkcionira drugačije i da mogu izdržati više temperature. Međutim, te kategorije životinja imaju i najviše temperature iznad kojih se

[1] Europska agencija za sigurnost hrane, 7. rujna 2022. „Dobrobit svinja tijekom prijevoza” (https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7445), Europska agencija za sigurnost hrane, 7. rujna 2022. „Dobrobit goveda tijekom prijevoza” (https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7442), Europska agencija za sigurnost hrane, 7. rujna 2022. „Dobrobit domaćih ptica i kunića koji se prevoze u spremnicima” (https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7441), Europska agencija za sigurnost hrane, 7. rujna 2022. „Dobrobit malih preživača tijekom prijevoza” (https://www.efsa.europa.eu/ en/efsajournal/pub/7404), Europska agencija za sigurnost hrane, 7. rujna 2022. „Dobrobit kopitara tijekom prijevoza” (https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/7444).

suočavaju s problemima. Stoga je prethodno ograničenje od 35 Celzijevih stupnjeva i dalje na snazi za te kategorije životinja.

3. Planiranje organizatora prijevoza

U Uredbi o prijevozu naglašava se važnost dobrog planiranja za prijevoz životinja. Člankom 5. stavkom 3. uvodnom rečenicom i točkom (a) od osoba koje organiziraju prijevoz životinja zahtijeva se da prije svakog prijevoza osiguraju da dobrobit životinja nije ugrožena nedovoljnom koordinacijom različitih dijelova prijevoza te da se uzmu u obzir vremenski uvjeti. Stoga je potrebno djelovati u iščekivanju. To znači da se prijevoz životinja ni u kojem slučaju ne bi smio obavljati ako postoji rizik da prijevoz na putu prelazi područje na kojem je vanjska temperatura 30 Celzijevih stupnjeva ili viša. Čak i uz očekivane temperature ispod 30 stupnjeva, s obzirom na vjerojatnost problema u pogledu dobrobiti životinja u odnosu na vrstu i kategoriju životinja pri određenim temperaturama, mora se pažljivo razmotriti može li se prijevoz obaviti. Ako se prijevoz provodi pri vanjskioj temperaturi od 30 Celzijevih stupnjeva ili višoj, za dobrobit životinja važno je da se prijevoz ne odgodi na dugoročno razdoblje i, ako je to potrebno, da je usmjereno prema prikladnom mjestu na kojem se životinje mogu istovariti i smjestiti. Činjenica da se u takvim slučajevima prijevoz ipak nastavlja – u što većem ograničenju – naravno ne dovodi u pitanje činjenicu da postoji kršenje članka 3. Uredbe o prijevozu i da će se stoga poduzeti provedbene mjere.

4. Prijevozna sredstva s rashladnim sustavima

Budući da se u konačnici odnosi na uvjete za životinje u prijevoznim sredstvima, ova se Smjernice za politiku primjenjuju samo na vozila koja nisu opremljena aktivnim sustavom hlađenja u odjeljcima za životinje, odnosno klimatizacijskim uređajem. Prijevozna sredstva s aktivnim rashladnim sustavima mogu dovoljno ohladiti (ili grijati, kao što je praksa s kondicioniranim prijevozom jednodnevnih pilića) temperaturu u prijevoznom sredstvu, bez obzira na vanjsku temperaturu, do temperatura koje su ugodne za životinje. Postojanje ventilacije (mehaničke ili druge) nije dovoljno da bi se pretpostavilo da postoji sustav hlađenja u smislu ove Smjernice za politiku jer ventilacija puše u toplom vanjskom zraku. Iako to može biti ugodnije za životinje, temperatura životinja neće se smanjiti, što znači da rizik od patnje ostaje nepromijenjen. Toplina u vozilima bez aktivnog hlađenja brzo se povećava, posebno tijekom razdoblja mirovanja kamiona za goveda, primjerice tijekom mogućih prometnih gužvi ili razdoblja odmora vozača, a to se ne sprječava ventilacijom. Prijevoz životinja koji nije obuhvaćen ovom Smjernicom za politiku zbog prisutnosti aktivnog rashladnog sustava mora naravno i dalje biti u skladu s odredbama Uredbe o prijevozu što, među ostalim, znači da životinje ne smiju biti izložene nepotrebnim ozljedama ili patnji tijekom prijevoza.

5. Regulatorno opterećenje

Budući da ovo nije propis kako je navedeno u članku 3. stavku 1. Zakona o osnivanju Savjetodavnog odbora za procjenu regulatornog opterećenja [Adviescollege toetsing regeldruk, ATR], a ova smjernica služi za objašnjenje standarda sadržanog u Uredbi o prometu, nije provedena analiza regulatornog opterećenja.

6. Ispitivanje provedbe i primjena

Sažetak ispitivanja

U ispitivanju učinkovitosti, izvedivosti i otpornosti na prijevare (ispitivanje HUF), nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda zaključuje da je Smjernica za politiku ograničeno provediva i izvediva. Nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda navodi da to ograničenje proizlazi iz nedostatka pravne osnove za procjenu temperature na putu prije prijevoza na velike udaljenosti i, ako ta temperatura prelazi 30 Celzijevih stupnjeva na putu, za neobrađivanje zahtjeva za prijevoz. Nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda navodi i da se povrede mogu otkriti samo in flagrante delicto, što znači da Nacionalno tijelo ne može djelovati u očekivanju domaćeg prijevoza. Osim toga, nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda navodi da se u Smjernici za politiku ne navodi kako Nacionalno tijelo može utvrditi da je Smjernica za politiku prekršena. Nadalje, nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda navodi da, s obzirom na to da je vrlo vjerojatno da će dani u kojima temperature dosežu 30 Celzijevih stupnjeva ili više postati sve češći u budućnosti, u praksi mora stalno uspostaviti ravnotežu između dodjele sredstava za praćenje dobrobiti životinja tijekom prijevoza i praćenja drugih rizika za dobrobit životinja. Kad je riječ o izuzeću za prijevoz upotrebom vozila opremljenog aktivnim sustavom hlađenja, nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda navodi da ne postoje kriteriji za utvrđivanje zahtjeva koje takav sustav mora ispunjavati. Stoga nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda to trenutačno ne može ocijeniti. Nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda navodi i da se u

obrazloženju Smjernice za politiku mora jasno navesti da Smjernica za politiku nije u suprotnosti s Uredbom o prijevozu.
Nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda nadalje navodi da, nakon stupanja na snagu izmijenjenog smjernog dokumenta, zapravo može odbiti izdavanje izvoznog certifikata samo ako je temperatura na licu mjesta u trenutku certificiranja najmanje 30 Celzijevih stupnjeva. Ako je temperatura (čak i) niža, nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda mora izdati izvoznu potvrdu (ako su ispunjeni i drugi uvjeti certificiranja). Međutim, nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda može poduzeti provedbene mjere kasnije tijekom tog putovanja unutar Nizozemske, na primjer, izricanjem novčane kazne, ako je temperatura u trenutku provedbe mjera najmanje 30 Celzijevih stupnjeva. Postoji mogućnost da će prijevoznik u takvom slučaju uložiti prigovor, tvrdeći da je nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda već izdalo važeći izvozni certifikat prije prijevoza. Pita se kako će sud ocijeniti takvu situaciju i može li se stoga eventualno izrečena novčana kazna potvrditi.

Reakcija

Nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda mora prije dugog prijevoza procijeniti je li predviđeno planiranje prijevoza realistično i je li u skladu s pravilima utvrđenima u Uredbi o prijevozu. Kako je prethodno navedeno, u ovoj se Smjernici za politiku utvrđuje zabrana „prijevoza ili stavljanja životinja na takav način da bi to moglo uzrokovati ozljedu ili nepotrebnu patnju životinja” iz članka 3. Uredbe o prijevozu. Ako je prije dugog prijevoza već jasno da će tijekom prijevoza najvjerojatnije biti toplije od 30 Celzijevih stupnjeva, nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda može utvrditi da planiranje prijevoza nije u skladu s pravilima Uredbe o prijevozu. Na primjer, smjernicom za politiku pruža se pravna potpora nizozemskom Nacionalnom tijelu za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda u procjeni planiranja prijevoza prije prijevoza na velike udaljenosti. Budući da je Smjernica za politiku tumačenje zabrane da „Nitko ne smije prevoziti životinje niti učiniti da se prevoze na način koji bi kod njih mogao izazvati ozljedu ili nepotrebnu patnju.”, kako je utvrđeno u članku 3. Uredbe o prijevozu, ona nije u suprotnosti s Uredbom o prijevozu.
U slučaju kratkog prijevoza i domaćeg prijevoza, takvo planiranje prijevoza nije obvezno u skladu s Uredbom o prijevozu. Stoga ovdje doista nije moguće djelovati u očekivanju, a provedba ovisi o nalazima in flagrante delicto. Osim toga, izdani zdravstveni certifikat ne oslobađa prijevoznika od njegove odgovornosti za dobrobit životinja tijekom prijevoza. Prijevoznik i dalje mora obavljati prijevoz u skladu s pravilima Uredbe o prijevozu, čime se omogućuje provedba ako nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda utvrdi da prijevoznik prevozi životinje pri 30 Celzijevih stupnjeva.
Nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda može samo odrediti kako može dokazati da je došlo do kršenja Smjernice za politiku. Nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda može dodatno razraditi takvu metodu u uputama za rad, kao što je učinjeno sa Smjernicom za politiku iz 2020., u kojoj je 35 Celzijevih stupnjeva gornja granica za prijevoz životinja. Razumljivo je da nizozemsko Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda u praksi mora donijeti odluku na temelju dostupnog kapaciteta u vezi s raspoređivanjem službenih veterinara i drugih nadzornika u nadzor.

Kad je riječ o kriterijima koje aktivno hlađenje mora ispunjavati, u obrazloženju ove Smjernice za politiku pojašnjava se da se radi o klimatizaciji koja omogućuje da se temperatura u prijevoznom sredstvu, bez obzira na vanjsku temperaturu, dovoljno ohladi na temperaturu pri kojoj životinje mogu učinkovito regulirati vlastitu tjelesnu temperaturu. Podrazumijeva se da prijevozna sredstva s takvim aktivnim hlađenjem i dalje moraju biti u skladu s odredbama Uredbe o prijevozu što, među ostalim, znači da životinje ne smiju biti izložene nepotrebnim ozljedama ili patnji tijekom prijevoza.

7. Obavijest

Radi usklađivanja s Direktivom 2015/1535 (Direktiva o obavješćivanju), Europska komisija obaviještena je o nacrtu Uredbe pod brojem 2025/0111/NL. Tijekom razdoblja mirovanja od tri mjeseca iz druge države članice zaprimljena su dva činjenična pitanja o nacrtu smjernice politike (*MSG 103*). Prvo pitanje odnosilo se na uključivanje rakova i jastoga u ovu uredbu. Kao rezultat tog pitanja, nacrt smjernica za politiku izmijenjen je kako rakovi i jastozi više ne bi bili uključeni. To je zato što nisu kralježnjaci, a Uredba o prijevozu na koju se odnosi ova smjernica politike ne primjenjuje se na njih, kako je podnositelj pitanja ispravno primijetio. Drugo pitanje odnosilo se na područje primjene smjernice za politiku (neovisno o tome primjenjuje li se na nacionalni ili i međunarodni promet). Odgovor je bio da se Smjernica za politiku primjenjuje na sav prijevoz, uključujući međunarodni prijevoz, s obzirom na to da se odnosi na tumačenje Uredbe o prijevozu. Razdoblje mirovanja započelo je 25. veljače 2025., a završilo 26. svibnja 2025.

8. Stupanje na snagu 1. travnja 2027.

Budući da izmjena ove smjernice za politiku ima znatan utjecaj na sektor, zbog čega su potrebne različite prilagodbe, odlučeno je da se njezino stupanje na snagu odgodi do 1. travnja 2027. Tijekom duljih razdoblja visokih temperatura stočari i prijevoznici mogu utvrditi da svaki dan ili tjedan imaju kraći vremenski okvir za prijevoz životinja tijekom hladnijih sati. Točnije, ako vozni park prijevoznika još nije dovoljno prilagođen kako bi se životinje mogle nastaviti prevoziti na temperaturama višima od 30°Celzijevih stupnjeva u vozilima opremljenima aktivnim sustavom hlađenja. To uključuje znatna ulaganja, a za proizvodnju i isporuku takvih vozila potrebno je određeno vrijeme. Osim toga, prijevoznik mora moći dokazati da instalirani aktivni rashladni sustav radi učinkovito i mora biti upoznat sa zahtjevima koje taj sustav mora ispuniti. Godinu koja slijedi treba iskoristiti za postizanje daljnjih dogovora o tom pitanju, uz savjetovanje s državnim tajnikom za LVVN, sektorom i nizozemskim Nacionalnim tijelom za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda.

Zbog ograničenja uklanjanja životinja s primarnih gospodarstava tijekom duljih razdoblja visokih temperatura, iskorištenost kapaciteta u nastambama za životinje može postati previsoka. Odgođeni početak važenja daje primarnim poduzećima mogućnost stvaranja operativne fleksibilnosti u pogledu iskorištenosti kapaciteta, u područjima kao što su rasporedi parenja, čime se omogućuje slobodniji odabir vremena za odvođenje i dovoz životinja. Posebno u svinjogojskom sektoru ta se vrsta planiranja mora prilagoditi najmanje šest mjeseci unaprijed kako bi se vidio njezin učinak na iskorištenost kapaciteta nakon tog razdoblja. U klaonicama kontinuitet procesa klanja i kapacitet klanja mogu biti ugroženi i tijekom produljenih razdoblja visokih temperatura, budući da opskrba životinjama može biti ograničena. Ukratko, velikodušno razdoblje uvođenja prije nego što ova izmjena zaista stupi na snagu daje sektoru vrijeme koje mu je potrebno da se razumno može uskladiti s izmijenjenom smjernicom za politiku, čime se sprječavaju sve nerazmjerne posljedice za sektor koje bi mogle proizaći iz njezina neposrednog stupanja na snagu.
Stoga je odlučeno da će izmjena stupiti na snagu tek 1. travnja 2027., kako je najavljeno u pismu Parlamentu[1] od 16. travnja 2026. i kako je opsežno objavljeno u medijima.

Nizozemsko će Nacionalno tijelo za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda razdoblje do 1. travnja 2027. iskoristiti za suradnju s relevantnim dionicima iz sektora kako bi odredbe Nacionalnog plana za prijevoz stoke tijekom ekstremnih temperatura prilagodile novoj normi utvrđenoj u izmijenjenoj smjernici za politiku. Osim toga, taj rok nizozemskom Nacionalnom tijelu za sigurnost hrane i potrošačkih proizvoda omogućuje da prema potrebi prilagodi način nadzora i izvršenja. Budući da se Nacionalni plan za prijevoz stoke tijekom ekstremnih temperatura već počinje primjenjivati pri temperaturi okoline od 27 Celzijevih stupnjeva ili višoj, očekuje se da će ovdje biti potrebno relativno malo prilagodbi.

Državni tajnik za poljoprivredu, ribarstvo, sigurnost opskrbe hranom i zaštitu prirode,
S.P.A. Erkens

[1] Parlamentarni spisi II 2025/26, 28 286, br. 1433.